

POSTANOWIENIE

Dnia 11 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Eugeniusz Wildowicz

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 11 marca 2026 r.
sprawy z wniosku **Z.B.** o zadośćuczynienie,
z powodu kasacji wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku
z dnia 30 września 2025 r., sygn. akt II AKa 114/25,
zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Białymstoku
z dnia 25 października 2023 r., sygn. akt III Ko 371/23,

p o s t a n o w i ł

1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną,
 2. obciążyć wnioskodawcę kosztami postępowania kasacyjnego.
- [WB]

UZASADNIENIE

W dniu 5 września 2024 r. Z.B. wystąpił z wnioskiem o zasądzenie od Skarbu Państwa na jego rzecz kwoty 359.352,77 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wskutek powołania na przeszkolenie wojskowe w Wojskowym Obozie Specjalnym w C. i pozbawienia wolności w okresie od 5 listopada 1982 r. do dnia 24 grudnia 1982 r., co pozostawało w związku z prowadzoną przez niego działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Sąd Okręgowy w Białymstoku, wyrokiem z dnia 25 października 2023 r., sygn. akt III Ko 371/23, zasądził od Skarbu Państwa na rzecz Z.B. kwotę 10.000 zł tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty, w pozostałym zakresie oddalając roszczenie wnioskodawcy.

Pełnomocnik Z.B. wniosła apelację od tego wyroku, zaskarżając go w części, w jakiej nie uwzględnił roszczenia, zarzucając:

„1. co do pkt. II oddalającego wniosek w pozostałym zakresie, tj. ponad kwotę 10.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną przez Wnioskodawcę wynikłą z powołania go na 3-miesięczne przeszkolenie wojskowe w C. i pozbawienia go wolności w okresie od 5 listopada 1982 r. do dnia 24 grudnia 1982 r., w związku z jego działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (...):

1. w oparciu o art. 438 pkt 2 k.p.k., obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 7 k.p.k. poprzez dowolną ocenę dowodów i wyciągnięcie z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wniosków sprzecznych z zasadami prawidłowego rozumowania, doświadczenia życiowego i wskazaniemi wiedzy i uznanie, że zasądzone zadośćuczynienie spełnia cel i wymogi określone art. 8a ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (dalej: ustawa lutowa, ustawa rehabilitacyjna) w przypadku krzywd Z. B., doznanych wskutek powołania go na 3-miesięczne przeszkolenie wojskowe w C. i pozbawienia go wolności w okresie od 5 listopada 1982 r. do dnia 24 grudnia 1982 r., w związku z jego działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego;

2. w oparciu o art. 438 pkt 1a k.p.k., obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 445 § 2 k.c. oraz art. 448 k.c., w zbiegu z art. 8a ust. 1 ustawy lutowej, poprzez błędne przyjęcie, że zasądzona kwota zadośćuczynienia jest kwotą odpowiednią w przypadku krzywd Z.B., doznanych wskutek powołania go na 3-miesięczne przeszkolenie wojskowe w C. i pozbawienia go wolności w

okresie od 5 listopada 1982 r. do dnia 24 grudnia 1982 r., w związku z jego działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.”

Podnosząc powyższe, pełnomocnik wniosła o zasądzenie na rzecz wnioskodawcy dalszej kwoty 349.353,00 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną przez niego wskutek powołania go na 3 - miesięczne przeszkolenie wojskowe w C. i pozbawienia go wolności w okresie od 5 listopada 1982 r. do dnia 24 grudnia 1982 r., w związku z jego działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, ewentualnie, o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy w Białymstoku.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, wyrokiem z dnia 30 września 2025 r., sygn. akt II AKa 114/25:

I. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, iż zasądzoną tytułem zadośćuczynienia kwotę podwyższył do 20.000 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty;

II. w pozostałym zakresie utrzymał w mocy wyrok Sądu I instancji.

Pełnomocnik wnioskodawcy wniosła kasację od wyroku Sądu odwoławczego, zaskarżając go w całości i zarzucając:

„1. rażące naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k. poprzez brak właściwego i rzetelnego rozpoznania wszystkich zarzutów zgłoszonych w apelacji, w sytuacji gdy Sąd II instancji miał bezwzględny obowiązek merytorycznego i należytego rozpoznania wszystkich zarzutów, a nie jedynie powielenie rozstrzygnięcia, podczas gdy w przypadku rozpoznania tych zarzutów Sąd II instancji powinien być wydać orzeczenie odmienne poprzez zasądzenie odpowiedniego zadośćuczynienia;

2. rażące naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 440 k.p.k. w zw. z art. 433 § 1 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. i art. 167 k.p.k. w zw. z art. 193 k.p.k. oraz art. 452 k.p.k. polegające na braku przeprowadzenia z urzędu czynności dowodowych i tym samym przeprowadzeniu kontroli instancyjnej przez Sąd odwoławczy, co doprowadziło z ostrożności do zaniechania przeprowadzenia czynności z urzędu w

zakresie m. in. dopuszczenia dowodu z opinii biegłego z zakresu medycyny sądowej celem oceny okoliczności wymagających wiedzy specjalnej oraz dokonanie nieprawidłowej kontroli zgromadzonego materiału dowodowego w tym zakresie przez Sąd 1 instancji, w skutek czego doszło do wydania orzeczenia rażąco niesprawiedliwego wobec Z.B., podczas gdy prawidłowo przeprowadzony dowód z opinii biegłego w związku ze stwierdzonym uszczerbkiem w obszarze zdrowia psychicznego represjonowanego, wykazałby, że represje stosowane podczas przymusowej służby wojskowej wywołały u skarżącego stan chorobowy i powinny być podstawą do zasądzenia zadośćuczynienia w kwocie odpowiedniej do skali represji;

3. rażące naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. w zw. z art. 8a ust. 1 tzw. ustawy lutowej, polegające na nieodniesieniu się przez Sąd Apelacyjny do zarzutów postawionych przez apelującego, a jedynie powieleniem poprzedniego rozstrzygnięcia, podczas gdy prawidłowa kontrola instancyjna i należyte zastosowanie przesłanek wskazanych przez ustawodawcę w treści art. 8a ust. 1 ustawy lutowej doprowadziłby do uznania, iż materiał dowodowy potwierdza wystąpienie wyjątkowych i uciążliwych warunków w jakich Z.B. odbywał izolację i tym samym prowadziłby do uwzględnienia zarzutów apelacyjnych;

4. rażące naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 481 § 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie i nieprzyznanie od zasądzonej sumy odsetek ustawowych za opóźnienie liczonych od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty, pomimo iż takie odsetki zostały przyznane przez Sąd I instancji.”

Podnosząc powyższe, skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Białymstoku do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie na rzecz wnioskodawcy kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W pisemnej odpowiedzi na kasację obrońcy prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście bezzasadna, dlatego podlega rozpoznaniu i oddaleniu na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

W zarzutach pierwszym i trzecim pełnomocnik wnioskodawcy kwestionuje jakość i rzetelność kontroli odwoławczej podnosząc, że Sąd drugiej instancji nie rozpoznał wnikliwie wszystkich zarzutów apelacyjnych oraz nie odniósł się do nich należycie w uzasadnieniu wyroku, poprzestając na powieleniu rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji. W opisie słownym pierwszego zarzutu skarżąca nie precyzuje przy tym, który z zarzutów nie został w pełni rozpoznany ani z czego wywodzi, że Sąd odwoławczy niewłaściwie postawione w apelacji zarzuty rozważył.

Opis słowny zarzutu naruszenia art. 433 § 2 k.p.k. oraz art. 457 § 3 k.p.k. nie może ograniczać się wyłącznie do formalnego powołania tych przepisów w zarzucie kasacji i stworzenia pozorów nieprawidłowej kontroli odwoławczej (poprzez sugerowanie np. „nienależytego”, „niepełnego”, „niewłaściwego”, „nierzetelnego”, „pobieżnego” rozpoznania apelacji), jeżeli z istoty zarzutu odczytywanej z jego uzasadnienia, jednoznacznie wynika, że skarżący wyłącznie domaga się przeprowadzenia przez Sąd Najwyższy kolejnej, dublującej kontrolę apelacyjną, weryfikacji prawidłowości orzeczenia sądu pierwszej instancji bądź forsuje subiektywną interpretację wyników postępowania dowodowego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2023 r., I KK 357/23).

Taka sytuacja wystąpiła w niniejszej sprawie. Autorka kasacji zdaje się stać na stanowisku, że skoro Sąd odwoławczy nie podzielił zaprezentowanej w apelacji argumentacji, to musiał nienależycie rozważyć podniesione zarzuty i tym samym naruszyć przepisy prawa procesowego, powołane w podstawie prawnej zarzutów kasacji. Tymczasem brak jest podstaw do stwierdzenia, że przeprowadzona w tej sprawie kontrola odwoławcza była nieprawidłowa. Sąd *ad quem* należycie, bo rzetelnie i poprawnie merytorycznie rozpoznał wszystkie zarzuty apelacji i wystarczająco odniósł do nich w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Uzasadnienie to nie jest wprawdzie szczególnie obszerne, jednak jego treść świadczy o rozpoznaniu środka odwoławczego zgodnie z wymogami określonymi w art. 433 § 2 k.p.k. w. zw. z art. 457 § 3 k.p.k. i koreluje z niskim stopniem skomplikowania sprawy. O tym zaś, że Sąd odwoławczy zachował krytycyzm wobec orzeczenia

Sądu *meriti*, świadczy choćby częściowe uwzględnienie apelacji i podwyższenie w zaskarżonym kasacją wyroku kwoty zadośćuczynienia na rzecz wnioskodawcy.

Wszystko to prowadzi do wniosku, że podniesione w tych dwóch zarzutach kasacji uchybienia w tej sprawie nie zaistniały, jako że Sąd odwoławczy ze swoich obowiązków kontrolnych określonych w art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. wywiązał się należycie. Tym samym, brak jest podstaw do stwierdzenia naruszenia w sprawie standardu odwoławczego.

Pełnomocnik wnioskodawcy zarzuciła ponadto Sądowi drugiej instancji rażące naruszenie art. 440 k.p.k. w zw. z art. 433 § 1 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. i art. 167 k.p.k. w zw. z art. 193 k.p.k. oraz art. 452 k.p.k., poprzez nieprzeprowadzenie z urzędu czynności dowodowych, w tym m.in. dowodu z opinii biegłego z zakresu medycyny sądowej celem oceny okoliczności wymagających wiedzy specjalnej oraz dokonanie nieprawidłowej kontroli zgromadzonego materiału dowodowego w tym zakresie przez Sąd I instancji, co doprowadziło Sąd do błędnych ustaleń co do uszczerbku na zdrowiu psychicznym, jakiego doświadczył Z.B. wskutek przymusowej służby wojskowej (zarzut II).

Zarzut ten jest oczywiście bezzasadny i to z kilku względów.

Po pierwsze, jak wielokrotnie podkreślał Sąd Najwyższy, do naruszenia art. 167 k.p.k. może dojść jedynie wówczas, gdy przeprowadzenie przez sąd dowodu jest niezbędne dla wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy, a tym samym konieczne dla prawidłowego wyrokowania. Do obrazu tego przepisu może więc dojść tylko wtedy, gdy materiał dowodowy w sprawie jest niepełny, nasuwa wątpliwości i wymaga uzupełnienia (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 2025 r., IV KK 539/24). Takich wątpliwości w niniejszej sprawie nie miał Sąd odwoławczy, aprobując twierdzenia wnioskodawcy, że udział w przeszkoleniu wojskowym w C. wywarł negatywny wpływ na stan jego zdrowia. Po drugie, podkreślenia wymaga, że ani sam wnioskodawca, ani jego profesjonalny pełnomocnik nie dążyli do przeprowadzenia przedmiotowego dowodu, składając stosowny wniosek w piśmie inicjującym postępowania, na etapie postępowania przed Sądem pierwszej instancji lub w postępowaniu odwoławczym. Po trzecie, z uwagi na znaczny upływ czasu (blisko 42 lat) od czasu zwolnienia Z.B. z jednostki

wojskowej w C., można mieć zasadnicze wątpliwości, co do wartości dowodowej takiej ewentualnej ekspertyzy.

Ostatni zarzut kasacji – zarzut rażącego naruszenia art. 481 § 1 k.c. - także nie zasługuje na uwzględnienie.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. np. wyrok z dnia 22 marca 2023 r., I KA 22/22 oraz postanowienia z: 14 lipca 2022 r, III KK 356/21; 22 sierpnia 2024 r. III KK 311/24; 4 listopada 2021 r., II KK 495/21), jak również sądów powszechnych (por. np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 13 marca 2025 r., sygn. akt II AKa 295/24) ugruntowane jest zapatrywanie, że w wypadku roszczeń dotyczących odszkodowania i zadośćuczynienia wynikających z ustawy lutowej, określone kwoty są zasądzane wraz z odsetkami ustawowymi. Wynika to z treści art. 359 § 2 k.c., ponieważ zobowiązanym do zapłaty zasądzonego odszkodowania i zadośćuczynienia jest Skarb Państwa, którego - do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia w powyższym przedmiocie - nie łączył z wnioskodawcą żaden stosunek zobowiązaniowy. W odniesieniu do tego typu roszczeń art. 481 k.c., regulujący odsetki za opóźnienie, nie może mieć zastosowania. Dopiero bowiem z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia zasądzającego kwotę odszkodowania lub zadośćuczynienia na rzecz uprawnionego po stronie Skarbu Państwa powstaje zobowiązanie. A skoro wysokość tego zobowiązania jest określona w wyroku, należy zasądzić zadośćuczynienie z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia tego orzeczenia.

Podzielając powyższe stanowisko uznać należało, że brak było podstaw do uwzględnienia omawianego zarzutu kasacji.

Mając na uwadze oczywistą bezzasadność podniesionych przez pełnomocnika wnioskodawcy zarzutów, kasację niniejszą należało oddalić, na podstawie art. 637a w zw. z art. 636 § 1 k.p.k. - obciążając wnioskodawcę kosztami postępowania kasacyjnego.

Z tych powodów Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

[WB]

[r.g.]

